

06 651589

CORNÉLIA
DEBRECENBEN

ROZSNYAY KÁLMÁN

Juhász Géza
könyve

Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

7226 8827

CORNÉLIA DEBRECENBEN

KÉPEK EGY SZÉP ÉLETBŐL

ROZSNYAY KÁLMÁN

*magyar hírszerítésnél
Fuhász György mátr. ♡*

1924. VI. 17.

1923.

TÓTH ÉS MEZŐ
SZEGHALOM.

06 651589

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND URAM Ő KEGYEL-
MESSÉGÉNEK, EMLÉKEZÉSSEL A MÁRMAROS-
SZIGETI FELEDHETETLEN SZÉP NAPOKRA.

Handwritten text, likely a signature or date, is present but illegible due to fading.

Ebből a könyvből készült 50 számozott
és a szerző aláírásával jegyzett példány.

ELSŐ KÉP, 1846, OKTÓBER.

Személyek :

Déryné Széppataky Róza	}	színészek
Udvarhelyiné Juhász Juliánna		
Prielle Cornélia		
Gyulay Ferenc		
Csöngey Dávid		
Dósa József		
Prielle Lilla		
Oláh Károly, debreceni diák		
Vorschegg Vendelin, színházi muzsikus		

Egy civis ház udvara a Harmincad uccában. A nézőtől balra oszlopos tornác, középen ajtó a konyhába, attól balra egy, jobbra két ablak. Az egyes ablak előtt tulipános pad, kecskelábú asztal és régimódi festett székek. Az asztal piros szőttés abrosszal van megterítve, rajta cifra cseh pohárban vadvirág bokréta s rózsás porcellán csészék. A háttérben deszkakerítés kiskapuvval, felette látszik a túlsó ház sor. Jobbra rácsos kerítés és azon túl a kert. Az udvaron kerek kút, zsindelyes kúptetővel. Szép napfényes őszi délután.

VORSCHEGG öregedő, kopaszfejű, tipikus cseh. Az orra borvirágos. Öltözéke világos szűk pantalló, virágos mellény, tubák színű kabát. Kopott, rendet-

len. Kevéssé tiszta fatermörder és akörül barna se-lyem kravátlí. Gitárral ül az asztal mellett és jó kísérettel, de hamisan énekel. Ő Tihanynak riadó leánya, szállj ki, szállj ki szent hegyed közül...

DÉRYNÉ *bentről.* Ugyan hagyja már abba azt a türhetetlen kornyikálást, már majd szét szakad a fejem.

LILLA *gyerek lány, tiz éves.* Kis perkál ruhában, amely térdig ér és az alatt kilátszik a bokáig erő, alul csipkés nadrágja. Szallaggal átkötött felcípő, fehér harisnya. A haja két vékony varkocsba felkötve a füle mögött. Kis zsámolyt hoz ki, leül, horgol.

DÉRYNÉ *53 esztendős.* Alakja kissé vastag, de nem elhízott. Ruházata pedánsul rendes és előkelő. Fején habos moll főkötő, kis, fehér, igazi csipkekendő van ráborítva. Kijön, hozza a tejsűrüs lábast és az asztalra teszi.

CORNÉLIA *vele együtt jelenik meg.* Husz éves, de tízenhatnál többnek nem látszik. Nagyon jól öltözve. Haja rövidre van vágva. Hozza a kávémasínát és egy tányéron friss lángost. „Szőke szépség, éles arc, hajlott orr, igazi eperajk és élénk, okosan beszélő szempár. Modora, tartása, minden mozdulata könnyed és előkelő, mintha csak csipkehullámos, koronás bölcsőből és nem a szigeti szifgyártó egyszerű fészkeből került volna ki. Egész lényén báj, kecs, csodás varázs ömlik el. Valódi francia vér és teljes színészi temperamentum. Hangorga-numa zeneszerű, a skála egész regiszterével.“ (Molnár György.)

DÉRYNÉ. Meg kell veszni ettől az örökös nő-

tifikálástól! Vagy megőrülni.

CORNÉLIA. De édes Róza néni, hiszen muszájból jött a Vendelin bácsi. Velem kell átvenni a „Két pisztolyt“. Főnt majd Dávidka accompaigneroz.

DÉRYNÉ. Mondom, hogy megszököm. Azt sem mondom a kapufélfának és Zsanett hugomnak, hogy fakereszt.

CORNÉLIA. Nem értem édes Róza néni. Két napja olyan nervózus. Aztán még hány szép rolét kell eljátszania.

DÉRYNÉ. Engem ugyan nem lát többet ennek a nemes civis városnak a publikuma! Pakkolok és megyek Pestre, elélek ott szép csöndben Laborfalvy Róza barátságában. Invitál régtől fogva. Kezembe veszem a főzőkanalat és fábrikálok olyan kolozsvári káposztát, amelyet az egri érsek sem evett még, aztán eltagadom, hogy valamikor is komédiásné voltam.

GYULAY *körülbelül 30 éves. Kis termet. Divatos ruha: nanking nadrág, kék kabát, színes selyem mellény, arany gombokkal. Fekete nyakkendője állig felkötve. Gunyolódo természet. Minden mozdulata, tekintete, szava elárulja, hogy szerelmes Cornéliába. A kis kapun jön be, kezében szerepek. Déryné utolsó szavait már bent éri. És mért vagy ez a nagy mehetnék, tekintetes asszony?*

DÉRYNÉ. Hát a jó napot kint maradt a nagy piacon?

GYULAY. *Cornéliához.* Csókolom a kezét.

CORNÉLIA *hidegen bólint.*

GYULAY. Elhoztam a „Lára hét fiá“-t. Holnapután adjuk.

CORNÉLIA. Köszönöm. Jól tette. Így hát ki kell vasalnom a fehér ruhám és leszedni róla a fehér máslikat.

GYULAY *Dérynéhez.* Hát utra készül a tekintetes asszony? Aztán, aztán instálom miért?

CORNÉLIA *sugva.* Ne bolygassa. Tudja, az a dolog bántja.

VÖRSCHEGG *lassan.* Az a dumme füttyölködés.

DÉRYNÉ. Megyek. Holnap indul a gyors szekér, talán kapok még rajta helyet.

CORNÉLIA. Édes néném...

DÉRYNÉ. Egy hangot se! Torkig vagyok Debrecennel! Megyek és punktum. Csak még a szusz szeretném belefojtani abba a füttyölős zsványba.

GYULAY. De instálom tekintetes asszony, megessett az már mással is.

DÉRYNÉ. Mással megeshetett, de vélem ugyan nem. Engem két haza koszoruzott babérral. Én megyek.

CORNÉLIA. Megesküdnék rá édes Róza néni, hogy valami gyerekes csiny az egész. A galérián füttyentett egyet valami gyerekes fickó.

DÉRYNÉ. Nekem az is elég.

CORNÉLIA. Lássa édes, velem is megtörtént most két esztendeje, mert egy névtelen levélben kérő amorózónak a saját hajam helyett fekete lószórt tettem egy olyan helyre, ahová a kérő kijelölte. Este aztán ki is füttyölt. A mult héten pedig az „Ármány és Szerelem“-ben, mikor tőlem, mint Lujzától azt kérdezte a lady: hány éves? s azt

feleltem : tizenhat múltam, egy mély hang rá tromfolt a karzatról : meg egy pár ! Nahát . . .

DÉRYNÉ. Te csak most nyöved a gyerektopánkád ! De én, én, aki még a házasság élet nyugalalmát is feláldoztam a művészet szent oltáránál. *Kezdi töltögetni a kávéját a csészékbe.*

CORNÉLIA. És feledi, édes, a tapsokat, a fórázást „Rózsá“-ban ? Hogy lelkesültek ! Aztán a diákok . . .

DÉRYNÉ. Nesze a kávéját és dugd be a száját egy lángossal. Hiába prézsmítálsz. Én megyek. Puntum.

GYULAY és VORSCHEGG *mindég közelebb mennek az asztalhoz.*

DÉRYNÉ. Hát faljatok hozzá ti is.

GYULAY. Aki enni, inni adott, annak neve legyen áldott.

VORSCHEGG. Jaj de reizend egy bukéta.

LILLA. Nelinek hozták.

GYULAY *dühösen.* Kicsoda ?

LILLA. Oláh bácsi. Azt mondta, hogy maga szedte a nagyerdőn. Nekem meg árpacukrot hozott.

GYULAY. Nöbel izlés ! Vad virágok. Én kidobnám.

CORNÉLIA. Minden virág : virág és gyönyörű.

GYULAY. Pláne, ha Oláh Károly hozza.

CORNÉLIA. Bárkitől kapom, egyformán kedves. A virág egy testet öltött tündéralom. Nekem mind, mind drága. Borzadok a téltől, akkor virágtalan a kis szobám és rideg mint egy sirbolt.

GYULAY. Mint a kegyed szive.

UDVARHELYINÉ középkorú nő, úgy ötven körül. *Modora nagyon keves, egyszerű. Csomagokkal megrakva érkezik.* Végszóra érkeztem. Már a Szent Annán éreztem a felséges kávé illatot. Bevásároltam mindent, ami kell. Nellikém, neked olyan kék slájfnit találtam a Török Tsászárnál, hogy akár melyik bécsi dáma megirigyelhetné. Neked meg Róza koma bókokat hoztam. Három gavallér is hoffirozott. Veszprémy, Sámy és Nánássy urak, akik nagy méltánylással említettek, régebbi érdemeid nem feledve. *Leteszi a pákát és ozsonnához ül.*

DÉRYNÉ *bosszúsan.* De erre meg én fütyülök, Julcsám. Ha már nekem befütyültek.

UDVARHELYINÉ. Hát még mindig az motoszka a fejedbe? Ugyan édes komámasszony, milyen érzékeny és bohó vagy.

DÉRYNÉ. Nem úgy van a'! Most már csak a fiatalság kell a szinpadon, nem a művészet. Nem azt akarják látni, hallani, hogy' dalol a csalogány, hanem látni: darázs-e a dereka?

CORNÉLIA. Szentigaz! *Pajkosan.* Úgy volt az már az én időmben is. Mikor először játszottam Tóth Pista bátyámnál Szatmáron, velem együtt volt novicia Bakonyi Johanna, aki formás, gömbölyű lányka volt, én meg csak olyan, mint egy karó. Bezzeg őt adorálta a fiatalság! Majd segíték én a bajon, gondoltam és kitömtem este az ingvállamat. Négy törülköző, meg szalvéta ment bele. A játék nagy hevében nem is gondoltam rá és egyszerre csak hangosan rám szól a partnerem: kisasszony, a hóna alá csúsztak keble hullámai. Volt kacagás!... És mégis csak Náncsi

maradt az urak kedvence. *Komikusan sóhajt.* Az én időmbe se kellett a művészet...

DÉRYNÉ. Engem figurázol ki, te csitri!

CORNÉLIA *ölelgeti, csókolja.* Isten mentsen! Nem csudálja úgy Róza nénit senki, mint én. Csak azt mondom, hogy úgy járunk mi öregek.

DÉRYNÉ *vidámabban.* Ne bomladirozz!

UDVARHELYINÉ. Aranyos kedély! Napsugár!

GYULAY. Amely sohse süt rám...

UDVARHELYINÉ. Miért hordasz paraplét? Olyan felhős, borús az ábrázatod, hogy elijeszti a napfényt.

CORNÉLIA *zavartan bontja a szállagos paksamétát.* Jaj de csuda, gyönyörű! Olyan kék, mint a tavaszi ég!

GYULAY. Bodóné is mást beszélt!

UDVARHELYINÉ *negédesen tréfázva.* Hja, Nelli nem érti már a magyar szót. Ő egy faintos márkinő. Csak nem rég kergették ki Frankhonból. Beszélj vele a maga nyelvén.

GYULAY. Könnyű gúnyolódás! Csak éreznék azt, amit én érzek.

DÉRYNÉ. Az ugyan fura lenne a mi korunkban, ugye Julcsám?

GYULAY. Azt kell hinnem, már ott áll valakinek a megkoszorúzott képe Nelli kisasszony szíve oltárán, nefelejtsek között.

UDVARHELYINÉ *nevetve.* De láthatod, hogy nem viseli még a „Samu fürtöket“!...

DÉRYNÉ *sértődve feláll, el akar menni.* Te áspis kigyó!

UDVARHELYINÉ. Ugyan Rózám, lelkem csak nem haragszol? Ne aprehendálj. Csak tréfa az egész.

GYULAY. Én belehalok, ha nem hallgat meg Cornélia kisasszony.

DÉRYNÉ *épésen*. Abba meg belehalna — Firi — a Pali öcséd.

GYULAY *megdöbbenve*. Pál öcsém?

DÉRYNÉ. Az hát. Már pár esztendővel ezelőtt, Kolozsváron molesztálta Nellit az örökös vallomásaival az a tökmag. És micsoda rigmusokat irt a Stambuchjába!...

GYULAY *gunyosan*. Szóval nem izlése a mi fajtánk?

VORSCHEGG. De gustibus...

UDVARHELYINÉ. Bizony, különb legények huzatták már Nelli ablakai alatt, küldtek volna neki jegykendőt. Gróf Haller Vásárhelyt, a két bojár Dárius: Drauli és Buskovanó Brassóban.

CORNÉLIA. De Julcsa mama...

UDVARHELYINÉ. Ami igaz, igaz.

OLÁH KÁROLY *csinos, huszonkét, huszonnégy éves legény. Jurista. Magyarosan öltözve, kék posztó ruhában. Fürtös haj, kis, nyalka bajusz. Bejön a kapun.*

DÓSA *kíséri. Harminc, harminckét éves színész ember. Kissé kopottas, de jókedvű és modorán látszik, hogy uri familiából való. Jó estvét. Erre jártunk, Kilényi bácsit kerestük és véletlenül meghailván, hogy itthon vagynak...*

OLÁH. Bátorkodtunk betérni.

LILLA. Nézze Oláh bácsi, itt a virág a cifra pohárban.

OLÁH *Cornéliához melegen.* Köszönöm, hogy megőrizte.

CORNÉLIA *zavartan.* Én köszönöm.

GYULAY. Ép az elébb mondta: nem különös kegy, hogy megőrizte. Ezt tenné vele, bárki küldte volna is.

UDVARHELYINÉ *összepakkol és indul a házba.* *Vissza szól Gyulaynak.* Rossz máju. *Dósához, kedvesen.* Mi ujság otthon öcsém, Fehér vármelegében? *Bemegy.*

OLÁH *kezetcsókol Dérynének.* Boldog vagyok, hogy viszontláthatom a tekintetes asszonyt, a nagy művésznőt.

DÉRYNÉ. Hát már találkoztunk volna?

OLÁH. Volt szerencsém a nyáron, a nagy erdőben játszott a társulat, a legszebb teátrum-i dekorációval, az isten szabad ege alatt.

DÓSA *lelkesen.* A nagy Széchenyi István tiszteletére, mikor a nemes gróf itt mulatott Debrecenben. Dupla kivilágítás! Még a gémeskut ágasára is raktunk mécseset. Az volt csak az illumináció! S Károly barátom versezetjét szórtuk a közönség közé.

DÉRYNÉ *Oláhhoz.* Hát Ön költő?

OLÁH *szerényen.* Dehogy.

DÓSA. De igen, de igen.

VORSCHEGG. Ja. Er ist ein Poet. Pesti zsrnálokba is írød.

DÓSA. Ő írta meg, hogy Felekyné ténsasszony, és Nelli kisasszony ritka tünemények. Az este

meg Vorstellung után, hogy a „Fehér Ló”-ban
mulattunk, írt egy verset...

OLÁH. Kérlek hallgass.

GYULAY *gúnnyal*. Inkább halljuk. Dósához.
Ugy-e Dodó?

UDVARHELYINÉ *megjelenik a küszöbön*. Gyen-
gédén. Igen — kedves barátom — halljuk.

DÉRYNÉ. Szavalja el.

DÓSA. Rajta amice.

GYULAY *Cornéliához*. Kegyedet nem érdekii?
Kegyedet: a múzsát?

DÉRYNÉ. Ne kéresse magát.

GYULAY. Ne instáltassa magát.

OLÁH *nehéz elhatározással végre kivessz a zse-
béből egy kis könyvet és eleinte elfogódva, később
mind lázasabban olvassa*:

Zajlott a kedv, zajlott a vig pohár
S vidám körünkben Ámor Istenének
Ifju ajkáról andalgott az ének
Tetőpontig dagadt az érzetár.

VORSCHEGG *felveszi gitárját és lassan-las-
san kíséri a szavalót*.

Megdobbant a szív: a magyar kebel
A szent barátság ihlető szavára
Felgyúlt s tüzének nem volt lent határa,
Az égbe, Istenhez szökelle fel.

És mig a szív és a pohár tüze
Vígán csapongott Isten zsámolyáig:
Megtelt a kéjpohár csordúltáig!
S ki tölté meg? — Szép Cornélia, Te!

GYULAY *felnevet.*

OLÁH. Az ég hozott körünkbe szép leány!

Az ég hozott Thália fölkenettje,
Hogy áldjunk Téged, lelkünk élvezetje,
Ki oly dicsőn munkálsz a hon javán.

Oly ifjan és dicsőn ki járja még
A művészet nehéz, de szép pályáján?
Miként Te, hozzánk Isten-hozta lány?
Hogy áldjon meg örökre a nagy ég!

Dicsből fonnánk számodra koszorút,
De megfonád Te azt enérdemmeddel.
S a hon, fejedre tevén szent kezekkel,
Nevednek híre országszerte fut.

Magyar fajunk hatalmas Istene
Erényes lelked minden mozdulását,
Magyar szivednek minden dobbanását
E honhoz, mely szült s ápol — kösse le.

Igy hidd el, a világ, az ég maga
Fonand babérból koszorút fejedre...
Ha elmégy tőlünk, kérünk az egekre:

Emlékezzél ránk, — Cornélia! *A lapokat kitépi könyvecskéjéből és Cornéliának adja.*

CORNÉLIA *meghatva összehajtogatja és a pruszlikjába rejtí.*

DÉRYNÉ *melegen megrázza Oláh kezét és maga mellé ülteti.*

UDVARHELYINÉ. Jaj, de gyönyörű volt!

GYULAY *dühösen felugrik és köszönés nélkül megy el.*

DÉRYNÉ. Hála a papnak, tisztúl a levegő.

VORSCHEGG *dalol és gitároz.* Schöne Minka,
ich muss scheiden...

MIND *kívéve Cornéliát, kacagnak.*

OLÁH. Nehéz ember ez a Gyulay ur.

UDVARHELYINÉ. De azért nem rossz ember, csak epés a Firi.

CORNÉLIA *zavartan.* Jó ember.

DÉRYNÉ. Csak nagyon fád, nincs semmi kedélye.

UDVARHELYINÉ. Multkoriban is milyen csepetét csinált a cirkuszért.

DÉRYNÉ. Miféle cirkuszért?

UDVARHELYINÉ. Ezek bomlottak itt la. Volt egy vándor trupp a debreceni nagy szabadságon, azt nézték meg két garasért. Aztán itthon folyt a produkció.

LILLA. Játszunk cirkuszt. *Hízeleg Cornéliának.*

CORNÉLIA *megcsókolja.* Majd máskor...

OLÁH. Ha tán miattam nem mulatnak, inkább távozom.

CORNÉLIA. Dehogy, csak...

DÉRYNÉ. Hát ne affektáskodj, én is akarom látni. Akár ki is guberálom a két garast. Upre pupos! Bomladirozzatok!

LILLA *el a házba, majd kiszalad egy kas lommal.*

CORNÉLIA *ránéz, elneveti magát.* Na, nem bánom.

DÓSA *a konyhából kihoz egy vasaló deszkát és egy hosszú nyelvű sütőlapátot. A deszkát ráfekteti két szék ülőtámlájára. Kriminális hangon kiabál.* Tessék, tessék uraságaik! Meine Herschafften! Most következik miss Elfrida de Gorgonzola a

hires légtáncosnő, három öl magasan kifeszített kötélien.

CORNÉLIA *ruháját felcsípteti egész rövidre, vállára két libaszárnyat erősít, hajába gyűrött papírvirágokat rak. Föllép a deszkára, lábaival kipróbálja, mint a kötél táncosnők szokták, akkor pukkedlizik, csókokat dob. A lapátot súlyegyenlítőnek használva, le-fel jár a deszkán, karikírozva a cirkuszi népet.*

VORSCHIEGG *gítároz hozzá. Pesten jártam iskolába, kukk! Térdig jártam a rózsába: kukk...*

DÉRYNÉ, UDVARHELYINÉ *kacagva mulatnak.*

OLÁH *gyönyörködve nézi, mint aki így is istennek látja.*

CSÖNGEY *beront. Típikus vándorszínész, kissé humoros, de rajongó fiatalember.*

CORNÉLIA *tovább mókázik.*

VORSCHIEGG. Jó, hogy jötte herr von Csöngey, most maga csináljad muzik, nekem már mussz elmegyek.

CSÖNGEY. Csak pengesd nobile ritter a csehek nagy nemzetségéből! Ma nem komédiázok! Nem tudok. Égek, égek a vágtyól...

UDVARHELYINÉ. Csak meg ne gyuladj!

DÓSA. Ugyan mi baja?

DÉRYNÉ. Mit vársz?

CSÖNGEY. Mit?! — Nagy Istenek! Mit? Kit! Őt, őt, az örökkévalót!

DÉRYNÉ. Uramfia!

UDVARHELYINÉ. Megbomlott a kevés esze!

DÓSA. De ki az a csuda?

CÖSNGEY. Ebédnél ujságolta Pap Endre, hogy Petőfi ma ide érkezett.

OLÁH *elragadtatva*. Petőfi Debrecenben van?

CÖSNGEY. Csak volt, de visszajön. Profesz-szor ur Erdélyi József kiinvitálta Szentimrére, velük tartott a szép Erdélyi kisasszony is, a Rózika, meg a kis Király Janka. De még ma vagy holnap újra itt lesz.

CORNÉLIA *íjedten leugrik a deszkáról, ruháját leeresztí, a szárnyakat, a virágokat leszedi s eldobja*. Jézuskám, ha most meg így látott volna!

CÖSNGEY. Hát ösmeri? — Oh boldog lény!

CORNÉLIA. Tavaly, amikor Pesten laktam Egressyéknél, gyakran járt oda. Egyszer, ahogy jött, én a küszöbön ültem és tele szájjal diót majszoltam. Nem tudom, nem volt-e még akkor szokásban, vagy én nem voltam arra méltó: a szokásos bemutatás elmaradt. Csak azt hallottam, hogy megkérdezte Gábor bátyámtól: ki ez a kis lány? — Hát nem látod? A kis Nelly, — felelte Egressy. Hosszan rám nézett és nagyon, nagyon resteltem magam, hogy éppen ilyen prózai munkával lát foglalkozni. Mikor elment, azt kérdezte tőlem Zsuzsika néném, hogy tetszik Petőfi?... Én sietve nyilvánítottam, hogy sehogyse tetszik, mert nem úgy öltözik, mint mások.

CÖSNGEY. Mert ő független szellem!

CORNÉLIA. Ugy magyarázta Zsuzsika néni is. Pár nap mulva nálunk ebédelt Czakó Zsigmond és csúfolódott velem, hogy hullik a hajam. Ingerkedve mondta, hogy Petőfi is azt a megjegyzést tette rám a színházban: kár, hogy a csitri haja úgy

elrútítja azt a kis lányt. — Dühömben sirva fakadtam és kértem Czakót, mondja meg Petőfinek, hogy ne nézzen rám addig, míg a hajam meg nem nő, de az ő kócos kobakja nekem akkor se fog tetszeni. — Hátha most így látott volna?

OLÁH. Angyali volt!

LILLA *berakja a kosárba a szétszórt holmit, látja, hogy már vége van a játéknak, de nem érti: miért?*

CORNÉLIA. Libaszárnyakkal!

CSÖNGEY. Ergó, rohanok Petőfit várni.

OLÁH. Veled tartok.

DÓSA. Magam is. Köszönve elmennek.

VORSCHÉGG *gítárral a hóna alatt utánnuk sompolyog.*

Lassan alkonyodik.

DÉRYNÉ *bemegy,*

LILLA *színtén és viszi a kast.*

UDVARHELYINÉ *leszedi az edényeket,*

CORNÉLIA *a terítőt és a virágos poharakat és együtt mennek a házba.*

CORNÉLIA *kis idő múlva vissza jön. Leül a kút kávéjára, kebléből egy vékony kis sárga füzet-két vesz elő, — Petőfi „Czpruslombok“-ja az. — A Szent Anna templomból halkán hallik az Ave Máriára való harangozás. A könyvben lapozva később olvas:*

Ha életében nem szerettem volna
A szőke fürtök kedves gyermekét:
Övé leendett életem, szerelmem,
Miköz halotti ágyon fekvék.

Mi szép, mi szép volt a halotti ágyon!
Mint hajnalban ha fényes hattyú száll —

A könyvecskét leejti kezéből, merőn maga elé nézve, kívülről mondja, de nagyon lassan:

Mint tiszta hó a téli rózsaszálon,
Lengett fölötte a fehér halál...

DÉRYNÉ bent énekel. Földiekkel játszó égi
tünemény...

MÁSODIK KÉP, MÁSNAPESTE.

Báró Szirtfoki
Lenke, leánya
Bájkerti, énekmester
Porlaki
Várhidi
Vidrai
Stein
Lujza
Őszi
Országgh János, sűgő
Szász Lajos, ügyelő
Petőfi Sándor
Pap Endre
Pákh Albert
Oláh Károly
Bordásné asszony, biléta szedő
Szinészek, szalon darabhoz öltözve.
Diákok. Közönség.

Szigligeti „Két pisztoly”
ában

Feleky Miklós úr
Prielle Nelli k. a.
Csöngéy Dávid úr
Albisi Dávid úr
Dósa József úr
Csiszér István úr
Barai Mihály úr
Udvarhelyiné asszony
Öveges Mihály úr

Színpad a Harmincad utcai Nánássy portán épült teátrumban. Jobb oldalt esik a kortína a nézőterre. Legelöl egy kulissza háttal. Háttérben fehér fal két ajtóval és a falra derékszögben két, három kulissza áll. Baloldalt a festett háttér. A hátsó kulisszák között, ládákon boros üvegekbe dugott gyertyák égnek, festékes skatulyák, tükrök, levetett ruhák nagy rendetlensége. Ott öltöznek a férfiak. A jobb oldali kulisszánál egy láda áll fehér batiszttal egészen bevonva, hátára lepedő van szegezve s azon lógnak a ruhák. A földre is lepedőt terítettek, a széken frissen vasalt törülköző. A lán ezüst rámas tükör és két gyertyatartó. Különféle dobozok. Ez Cornélia öltöző helye. — Egy-két színész, akit későbbben lesz jelenése, öltözik. A színpadon stílusos bútorok és az előadás folyik. A felhúzott függöny előtt a közönség látszik.

FELEKY huszonnyolc éves, érdekes megjelenésű úri ember.

ALBISI, CSISZÉR, BARAI, UDVARHELYINÉ, ÖVEGES kint vannak a színpadon és játsszák a darabot.

ORSZÁGH a sugólyukban van.

CORNÉLIA asztalánál várja a jelenését.

CSÖNGEY, SZÁSZ mellette állanak.

GYULAY a hátsó második kulissza mögött belép a színpadra. Jó estvét, jó estvét! Albisíhoz. Ah sógor, te is itt vagy! Felekyhez. Ah, kedves apósom, ugy-e elkéstem?

FELEKY. Még nem kedves urambátyám, akar-nám mondani: édes fiamuram.

GYULAY. Nézz csak ki az ablakon, édes öcsém... Akarom mondani, apám... nézd milyen négy szép sárkányon jöttem... *Amit tovább beszél, nem lehet hallani, belefúl a nézőtérre kelt zajba, mert egy hang elkiáltja: éljen Petőfi! s azt orkánszerű éljenzés követi, ami jó ideig tart. A színészek zavarba jönnek, játszanának is, nem is, a publikumot figyelik.*

CORNÉLIA *dívatos estélyi ruhában, nagy dekoltagesszal, rövid keztyű, mely a karperecig ér és kezében apró elefántcsont legyező. Összerezzen. Itt van Petőfi...*

CSÖNGEY *lázasan izeg-mozog, ki-kikukkant.*

FELEKY *hogy végre csönd lesz és szóhoz jut. Pár év múlva a lányom a leggazdagabb özvegy lesz Magyarországon. Nevet és beszél a vendégekhez.*

SZÁSZ *Cornéliához és Csöngeyhez. Tessék, önök következnek.*

CORNÉLIA *Csöngeyvel kimegy a színpadra.*

GYULAY. Ah, dicső menyasszony, dicső, dicső gyermek!

MIND *körülveszik Cornéliát.*

GYULAY *közzéjük furakodik. Ugyan kérem, uraim-hölgyeim, hisz én volnék a vőlegény s illő volna menyasszonyomhoz jutnom.*

MIND *nevetve félreállnak. Méltóztassék!*

GYULAY. Szép Lenke, szabad a kezét magaménak mondanom?

FELEKY *magában. A vallatás csiklandós lenne, fordítsunk a dolgon. Gyulayhoz. Amice, szólítsd fel a menyasszonyt, hogy énekeljen valamit.*

GYULAY *Cornéliához.* Nagysád, esedezem, méltóztassék ezüst hangja hullámaival szerencsétetni.

MIND. Igen, esedezünk.

FELEKY. Kedves gyermekem, engedj a közkívánatnak. *Kint a nézőtéren taps. Csöngeyhez.* Bájkeri, vegye a gitárját.

CORNÉLIA *súgva Csöngeynek.* Nem a szokásos dalt fogom énekelni.

CSÖNGEY. Nem a „Fel-fel a vérző kebel“-ről? Hát mit?

CORNÉLIA. Kezdje rá: „A virágnak megtiltani nem lehet.“

CSÖNGEY. Óh isteni! Óh isteni! *Leborúl és megcsókolja Cornélia ruháján a szallagot.*

MIND *nagyot néznek az improvizált jeleneten.*

CSÖNGEY *feláll.* Készen vagyok. *Kezdeni akarja a kíséretet.*

CORNÉLIA. Nem most, csacsi. Nem most, várja be a végszót annak rendje és módja szerint.

GYULAY. Esedezem kedves.

GYULAY. Mindent a jegyesemnek móringolok. *Félre.* De milyen csudálatosan néz ki... s az esküdt, hogyan meresztgeti rá a szemeit. — Ha az esküdtet szereti... de hiszen legyen csak nőm, kalitkába zárom!

FELEKY, GYULAY, CSISZÉR, BARAI *egy asztalnál a szerződést írják.*

CORNÉLIA *eleinte a szerepéhez mértén gépiesen énekel, de a láz elragadja és teljes lelkével dalol.*

CSÖNGEY *nagy érzéssel kíséri.*

CORNÉLIA. A virágnak megtiltani nem lehet, Hogy ne nyiljék, ha jön a szép kikelet.

Kikelet a lány, virág a szerelem,
Kikeletre viritani kénytelen.

Kedves babám megláttalak, szeretlek,
Szeretője lettem én szép lekednek.
Szép lekednek, mely mosolyog szeliden
Szemeidnek bűvös bájos tükriben.

A nézőtérén mindent előnt a lelkesedés árja. Óriási zaj, taps, „éljen Petőfi“, „fóra Prielle Cornélia.“ A tombolás nem csillapodik.

CORNÉLIA két versszakot úgy énekel, hogy a szöveg alig hallik, belefűl a külső zajba, — végre lassan csönd lesz, — a dalt folytatja.

Ragyogj reám boldogságom csillaga,
Hogy ne legyen életem bús éjszaka.
Szeress engem szívem gyöngye, ha lehet,
Hogy az isten áldja meg a lelkedet.

Kint még fokozottabban kitör a lázas vihar. „Éljen“, „fóra!“ „Halljuk Petőfit!“ „Éljen Prielle!“ Egypár diák felugrik a színpadra. Virágokat dobálnak. A színészek tétován néznek egymásra.

CSÖNGEY *sir.*

FELEKY *int és*

SZÁSZ *leereszti a kortinát.*

ORSZÁGH *kibúvik a sűgőlyukból.*

Az udvarról jelmezes színészek rohannak be és őket követik:

PETŐFI, PÁKH, PAP, OLÁH, BORDÁSNE.

Kint folytonos lárma, éljenzés.

FELEKY, GYULAY *Petőfihez sietnek és mint ösmerőst köszöntik.*

PETŐFI *igénytelen alak, sáppadt arc, bozontos haj, magyar ruhában, szélesen kihajtott gallér, nyakkendő nélkül. (Lásd a Barabás féle rajzot.) Kezet fog Csöngével is.*

BORDÁSNÉ *félig civis asszony, félig úrimódi. Őlelgeti, símogatja a költőt.* Lelkem drágaságom, ifiúr, hát megösméri az öreg Bordás nénit? Hála neked szent atyaúristen, hogy megértem ezt az estvét!

PÁKH *hódító szép alak, nemes metszésű fej, nagyon elegáns, bécsi divat szerint öltözve. Úgy 23 esztendő.* *Petőfihez.* A régi kvártélyos asszonyod.

PETŐFI. Hogyne ismerném meg. Hálásan emlékezem rá nagy bizodalmaért! Áldott lélek! Százötven pengővel voltam adósa és nem volt egyéb ingóságom, mint egy nyaláb kézírata a költeményeimnek. Nem hagytam nála zálogot és szélnek eresztett. A nagyharangra bizhattam volna a fizetést.

PÁKH *tréfásan.* Vagy rám, a kontraktus szerint.

PETŐFI *átöleli Bordásné.* Isten áldja meg nénem asszony! Maga ápolt, mikor betegem, éhezve, fázva nyomorogtam. Ha ő akkor gondomat nem viselte volna... Olyan elhagyott kis vándor színész fiú voltam, kire se isten, se emberfla nem nézett, nem ügyelt. És most harmadfélévvel utóbb, ugyanazon színházban, ahol akkor senkitől figyelembe nem véve játszottam kis szerepeimet — amint beléptem a nézők közé, minden szem rajtam függött és a lelkesedés az égháború hangján kiáltá...

CSÖNGEY. Vivát a magyar Beranger!

MIND. Éljen! Éljen! Éljen!

BORDÁSNE *leül és sír.*

PETŐFI. Köszönöm barátaim, de én a természetnek csak egy tövises vadvirága vagyok.

CORNÉLIA *az első pillanattól remegve figyel Petőfit, most már látva, hogy az előadást nem folytathatják, szórakozottan pakol a kosarába, hogy haza indul.*

PETŐFI. Drága szent falak! Álmaink temploma! Emlékeztek-e pajtások, Fánecs jutalomjátékán játszottam itt a Marokkói herceget?

GYULAY *Pákhhoz.* És milyen infámis rosszúl!

UDVARHELYINÉ. Én most is örzöm a játékcédulát, rajta áll szép kicifrázott betűkkel: Petőfi úr, színészpályára menendő ifjú jelett, szerepét próbatételül választván, a t. c. közönség jóindulatába ajánlja magát.

PETŐFI. A pálya a vándor koldús útja lett...

OLÁH. És a csillagok közé vezetett.

PAP. Sic itur ad astra!

PETŐFI. Talán, ha harmadszor lépek e színházba, évek múlva, ismét nem vesznek észre, mint nem vettek először. Talán nem lesz, aki tudná, hogy itt engem megéljenzett a közönség. Ilyen a hír, jön és megy. Ilyen a világ. Csak azért emeli hirre az embert, hogy legyen kit elfelednie... S a magyar különösen szeret feledni... Azért nem fog az ő emléke sem fentmaradni.

MIND *nagy meghatottsággal lesik a szavát.*

PETŐFI. Szinpad! Első szerelmem! Hálátlanul elhagytalak.

GYULAY. Éppen fordítva, uramöcsém.

PETŐFI *nem veszi észre a közbeszólást.*

De sorsom egykor még azt mondja,

Ha majd rám megbékülve néz:

Eredj, ahonnan száműzélek —

MIND *kórusban:*

Légy ami voltál, légy színész! *Forró éljenzés.*

PETŐFI. Keresztül-kasúl vendégszerepeltem az országban, mint a leghíresebb művészeink, de míg azokat diadal és koszorúk fogadják, — én csak nyomort és koldúsbótót találtam. Igazságtalan isten, miért üzél ki engem a paradicsomból?!

FELEKY. Maradj velünk Sándorom!

MIND. Maradjon, maradjon.

PETŐFI. Most még nem lehet, pedig vágyaim vágya, álmaim álma az.

GYULAY. Pedig megcsalta az álom. — Instálom, nem színpadra való az úr. Szava lassú, nem lehet érteni, zavarában olyanokat mond, mint teszem föl a „Szökött katoná“-ban: Gergely úrfi a menyasszony.

PETŐFI *nem hallja a megjegyzést, tovább beszél.* Most nem lehet. De a bűvös chimaerát nem tudom kiűzni a szívemből. A bájos hűtlent, a ragyogó pálya kalandos gyönyöreit. Fialat vagyok, erős vagyok, — csupa tűz és tudok akarva akarni. Meghódítom Thália istenasszonyt. Elzárt mennyországomnak ajtaját tálentumom erejével nyitom ki.

PÁKH. Ámen.

PETŐFI. Te Kaján Ábel, te! Te drága „hűtelen barát“! Kevés emberfiához köt a hála érzete, de te ott vagy azok között az első helyen. Elpusztítottam volna nélküled. Te sem voltál az a legendás

Krözus, nehéz gondok között éltél magad is és a szavaddal kezeskedtél értem. Megfeleltem becsülettel az adósságomért. Ha akkor porba hull minden reményem, térdenállva koldútam volna házról-házra, de napjára mégis megküldtem volna a pénzt.

PÁKH. Feledjük a keserves időket. Éld a dicső jelent, de ne feledd, amiért ide jöttünk.

PETŐFI. Istenemre! én tulokfejű! Barátaim, hol van az a földönjáró tündéri lény?

GYULAY *féltékenyen rögtön Cornélia elé áll és eltakarja.*

PETŐFI. Barátaim. Testvérek vagyunk az Úrban, köszönöm, hogy olyan szívesen fogadtatok. Higyjétek el, hogy ma este mégis csak ti szereztétek nekem a legédesebb örömet. De hát hol van a ti Cornéliátok?

CORNÉLIA *előre jön.*

PETŐFI. Adjon isten jó estét, kisasszony.

CORNÉLIA. Fogadj isten. — Azt mondja: kisasszony? — Hát nem vagyok már a kis Nelli? Pedig nézze meg, még mindig rövid a hajam, de biztosítom, hogy már élénkebb felfogást rejtek alatta. Például önnek minden költeményét könnyű tudom.

GYULAY *Oláhhoz.* Ezt érd el ipse!

PETŐFI *forrón kezet szorít Cornéliával, lágyan, hosszan a szemébe néz. Kis szünet.* Köszönöm kisasszony, köszönöm még akkor is, ha azt kívánta volna tudtomra adni, hogy a virág azóta kinyílt.

CORNÉLIA. Ki is nyílt, be is zárult.

GYULAY *magában*. Hej, ha ilyen aprópénzzel, váltócédulával fizetné ki a „Hazai rejtelmek“ íróját is!

PETŐFI. No lám, ilyenek a lányok! Szeretik affektálni, hogy a dér már fagy, pedig fogadom még az sem érinthette, olyan óvatosan elrejtőzött előle.

UDVARHELYINÉ. Nellikém, indulás!

CORNÉLIA. Jó éjt, Petőfi úr, szép álmokat!

PETŐFI. Jó éjt, — de mikor láthatom?

CORNÉLIA. Meddig mulat Debrecenben?

PETŐFI. Holnap délután megyek tovább egy házzal.

PAP. Hogyisne, abból semmitem lesz!

PÁKH. Nem eresztünk ám!

CSÖNGEY. Méltóztassék maradni!

UDVARHELYINÉ. Dávidka legnagyobb rajongója Petőfi úrnak. Tudom legjobban szeretné odaállítani státuának a nagytemplom elejibe, hogyhát akkor odajárna mindennap imádkozni.

CSÖNGEY *elkesen*. Isten úgyse igaz!

CORNÉLIA. Igazán megy holnap?

PETŐFI *tétovászik*. Még... Még nem tudom.

CORNÉLIA. Így hát nem búcsúszom.

UDVARHELYINÉ. Hát jösz, vagy maradsz? Mindjárt itt hagylak.

CORNÉLIA. Megyek Julcsa mama. *Felveszi a festékes skatulyát.*

PETŐFI. Maradjak?

CORNÉLIA *nem felel, csak mosolyog.*

PETŐFI *Felekyhez*. Lesz holnap játék?

FELEKY. Igen, „Lára hét fiá“-t adjuk.

PETŐFI. Játszik benne Nellike?

GYULAY *hirtelen*. Nem, nem.

FELEKY. De igen.

PETŐFI *megdöbbenve néz Gyulayra*. Nem értelek Firi.

GYULAY. Én se mást, meg magamat se. Bolond vagyok.

PETŐFI. *Juventus ventus. Nevet.*

CORNÉLIA *indul*. Jó éjt urak.

PETŐFI. Meglátogathatom?

CORNÉLIA. Mikor?

PETŐFI. Holnap.

CORNÉLIA. Legyen szerencsém.

PETŐFI. Mely időben?

CORNÉLIA. Délelőtt próbám van. Jöjjön kérem úgy négy óra tájban. Akkor már rendben lesz az öltözékem is estére és...

UDVARHELYINÉ *türelmetlenül*. Mi lesz hát?

CORNÉLIA. Tüstént. — És nyugodtabban eldiskurálhatunk, amíg fel kell jönni a színházhoz. Áthívom Málikát is...

PETŐFI. Ne tegye.

CORNÉLIA. Felekynét. Gyönyörű asszony! Olyan, mint egy Madonna az oltárképen.

PETŐFI. Ne hívja, kérem. Nekem sok mondani valóm lesz, úgy érzem.

UDVARHELYINÉ *erélyesen*. Nelli!

PETŐFI. Hol laknak?

CORNÉLIA. Repülök. — Itt a Harmincad utcán. A harmadik ház innen. Ormos szabó mesternél, Julcsa mamával. — De megyek már, mert megesz!

Nevetve kezet fognak. Jó éjt! Elmegy Udvarhelyinével a hátsó ajtón.

PETŐFI *hosszan utánna néz. A tündérlányt hétfejű sárkány őrzi...*

HARMADIK KÉP, A KÖVETKEZŐ ESTE.

Don Rodriquez de Lara	} Mallefille „Lára hét fiá”-ban	Dósa úr
Donna Valombra, neje		Felekyné asszony
Mudarra, korcs		Gyulay úr
Don Favilla		Csöngey úr
Donna Edul		Prielle Nelli k. a.
Udvarhelyiné		
Molnárné, Navarra Nina		
Telepiné		
Petőfi		
Pákh		
Könyves Tóth Mihály, debreceni prédikátor		

A színpadi rendezés az előző képből. Kert díszlet. Előadás előtt van az idő, a színészek egyrésze spanyolos ruhákba öltözködik, közben a többiek szállingózva jönnek. A kortina le van bocsájtva. A világítás mérsékelt, mintha csak a gyertyák fénye derengene.

CORNÉLIA *csipkés alsószoknyában és ingvállban ül a tükör előtt, fésülködik és festi magát, lassan-lassan, tempósan felkészül.*

FELEKYNÉ (SZÁKFFY AMÁLIA) *Rafael ecsetére méltó alak,hev és természetesség jellemzik. Dús*

fekete haj, ruhája csupa izlés. Cornélia melletti asztalnál öltözik, már majdnem rendben van.

CORNÉLIA. Már reggel is fenn volt a próbán.

FELEKYNÉ. Kár, hogy az én jelenésemnek olyan hamar volt vége. Megint nem láthattam a nagy-hírű költőt. — Meséld tovább.

CORNÉLIA. Igazán nem mondhatok egyebet Málikám.

FELEKYNÉ. Te sáppadt vagy Nellim és izgattott. Ez nem ok nélkül való.

CORNÉLIA. Ma nagyon szép akarok lenni, ennyi az egész. Csak az fáj és bánt, hogy ilyen hitványságot adunk. Még jó, hogy nem „Jutka Persi és Pikkó hertzeg“-et.

FELEKYNÉ. Mért hangsúlyozod, hogy éppen ma?

CORNÉLIA. Ne faggass, ne vallass Máli.

FELEKYNÉ. Mert valaki ott lesz a város lózséjában?

CORNÉLYA. Az ellen be vagyok én asszekurálva.

FELEKYNÉ. Mondd úgy, hogy jégcsap vagy.

CORNÉLIA. Dehogy, csak hogy még nem szólt meg idebent az a kis dobogó valami.

FELEKYNÉ. Pedig lásd szegény Firi is majd eleped.

CORNÉLIA. Gyulay? — Ugyan hagyd. Szerelem mint talantumos, figyelmes pályatársamat, de mást ne reméljen.

FELEKYNÉ. Mondom, jó férj lenne. Derék ember, nemes familiából való. Oskolát járt. Csöndes, nem korhely, nem kártyás és élére rakja a garast.

Most becsülöd, — később, — mint hitves megszokod, megszereted.

CORNÉLIA. Nem ambicionálom a főkötőt. Tapasztalhattad, hallhattad.

FELEKYNÉ. Bolond is voltál rózsám. Négy lovon járhatnál, kastélyban élhetnél, bécsi snájderné fabrikálná a sok drága víganódat.

CORNÉLIA. Én már csak a szívem szavára hallgatok. *Egyszerre csak zokogni kezd és leborúl az asztalra.*

FELEKYNÉ *átöleli.* Lelkem, tubicám, mi lelt?

CORNÉLIA *tovább sír.*

FELEKYNÉ. Ezt érdemeltem tőled? Hát hozám se vagy bizalommal, kenyeres pajtáskám?

CORNÉLIA *lassan, még szepegue.* Tudsz hallgatni?

FELEKYNÉ. Ha muszáj.

CORNÉLIA. Hát reggel, ahogy feljöttem a próbára, megint, mint rendesen, első voltam. Nem volt még itt senki. Leültem ide a helyemre és bóbiskoltam. De valaki bejött és én felrezzentem. Hát előttem állt Petőfi. Nagy változás látszott a kedélyén este óta. És én azt gondoltam, hogy egy álmatlan, vagy egy átmulatott éj következménye. Kérdeztem tőle: talán álmos?

FELEKYNÉ *sürgetve, asszonyos kíváncsisággal.* Tovább... tovább...

CORNÉLIA. Nevetett és azt mondta: no, lássa kis bohó, hogy még most is olyan, mint volt. Álmos? Az ám, — a legszebb álmom — szerelmes vagyok.

FELEKYNÉ. Szerelmes?

CORNÉLIA. Kibe? kérdeztem nagy ártatlanúl.
— A kis Nellibe, — felelte.

FELEKYNÉ *nagy elragadtatással és mégis fél-
tékenyen.* Beléd?

CORNÉLIA. Megállott a szívverésem. Igen, a
kis Nellibe, akinek még most is rövid ugyan a
haja, de aki még rövidebb ésszel is átláthatná,
hogy fülig szerelmes lettem belé. Most? — kér-
dém — tegnap este óta? S hátha nem jön vélet-
lenül Debrecenbe? Akkor?

FELEKYNÉ *idegesen.* Akkor?

CORNÉLIA. Sóhajtvá azt mondta: ki tudja, talán
más van a csillagokban megírva? — No, lássa —
mondtam és kacagva otthagytam, mert összegyül-
tek és kezdődött a próba.

FELEKYNÉ *csalódottan.* Ez az egész?

CORNÉLIA *szakadozottan, meghatva, nagy pau-
zával.* Délután eljött vizitába. Amint belépett a
kamrácskámba, először is Kuthy Lajos arcképe
ötlött a szemébe. Hervadt virágok koszorúzták azt.
Nagyon eikomolyodott. Leültettem. Kevés idő múl-
va ismét oda nézett, — onnan rám — és azt kér-
dezte: hát azt hiszi kegyed, hogy érdemes a „Ha-
zai rejtelmek“ írója, hogy folyvást koszorúzza?
Én elpirúltam, mert ő nem tetszőleg bölintott a
fejével és arcomat vizsgálta. Alig tudtam neki meg-
felelni: az író és az ember előttem el van vá-
lasztva egymástól. Aztán nem vétkezett ellenem
semmit. Az nem az ő hibája, miszerint nem tud-
tam, hogy neje van. Úgy látszik: a főváros bizonyos osztályaiban azt nem is veszik számba a
rokonszenv ébredésénél, de végre is elég jókor

megtudtam s együgyű eszemmel nem találtam más megoldást, minthogy minden áron elhagyjam Pestet. Pedig Szigligeti nem akart engedni, megmondta, hogy most állok Fortuna áldásai előtt...

FELEKYNÉ. Bizony kár is volt.

CORNÉLA. Így mondta ő is. Aztán jó ideig csendben ültünk. Egyszer csak felugrik, odaáll a kép elé és azt mondja: gyűlölöm ezt az embert! hej, ha én... Itt nem tudom, mire gondolt. Aztán sok mindenről beszélgettünk. A barátainkról, akik szétszórva élnek a világon, színházról, művészetről, irodalomról, amíg egyszerre belegabalyodtunk egymás magasztalásába.

GYULAY *bejön, kezd öltözni. Ruházata à la Othello. Arca sötétre lesz festve.*

CORNÉLIA *suttogva, hogy az meg ne hallja.* Én teljes szívemből dicsőítettem az ő nevét. Nekem az könnyű volt, mert zengi az egész ország, de azt hiszem, hogy az ő viszonzó áradásába már belevegült az ifjú ember lángragyúlt szive.

FELEKYNÉ *lekuporodik egy kis zsámolyra, egész közel húzódik Cornéliához és térdeire könyökölve lesi a szót.*

CORNÉLIA. Egyszerre csak egy ügyes fordulatral arra kért, bizonyítsam be neki, hogy az ő nevét olyan kiválóan tisztetem. — Szívesen — mondom — bármivel, ami tőlem telik. — Megfogta a kezemet, mélyen a szemembe nézett és remegő hangon szólt: minthogy én nem kérhetem el a kegyed szép nevét, fogadja el az enyémet és egyesítse a sajátjával. — Az első pillanatban nem értettem. Egyszerre nagyot dobbant a szívem. Hir-

telen nem gondoltam másra, csak a két név egyesülhetésére és éreztem, hogy az én nevem az övé mellett semmi. — De hát hol van az a név a világon, amelyet az önével együttesen kellene viselni? — Nahát akkor legyen csak Petőfiné! Hiszen Petőfiné csak asszony lehet, hebegtem, — és akkor először..., — Itt belevágott: igen, igen nőül veszem, ha hozzám jön. Kis feleségemmé teszem és aztán így lesz belőle Petőfiné.

FELEKYNÉ *felugrik*. Szűz Mária, szent József!

CORNÉLIA. Mikor valamennyire leküzdöttem elfogultságomat, őszintén megmondtam neki: de hiszen nem szeretjük egymást, hát hogyan házasodhatnánk össze? Jól van, felelte, ha eddig még nem is olyan nagy a mi szerelmünk, hogy együtt élhessünk, de tiszteljük egymást annyira, hogy a közelben és távolban kölcsönös becsülésben várjuk meg az időt, amikor boldog élettársakká lehetünk. Látja — folytatja tovább — milyen nagy az én bizonyítékom: felajánlom nevemmel egész életem szabadságát. — Aztán soká, — soká ültünk csöndben, elmélázva. — *Mintha vége volna, feláll, befeszezi az öltözködést. Fehér ruha van rajta, fehér harisnya és cipő. Hajában fehér virágok.*

FELEKYNÉ *itt-ott igazgat rajta*. Aztán elment?

CORNÉLIA. Nem. Felkísért a színházhoz. A kapuban váltunk el. Ugy-e Cornélia ezt folytatni fogjuk? Mikor? kérdeztem nevetve, hiszen holnap reggel útra kel? És azt is mondta ma reggel, hogy halaszthatatlan útja van... Hogy mi halad és mi halasztható, azt most az egyszer én

fogom megmutatni a bolond sorsnak! És hevül-
ten elrohan.

GYULAY *felöltözve kimegy az udvarra pipázni.*

FELEKYNÉ. Mi lesz most?

CORNÉLIA. Az ég tudja.

FELEKYNÉ. Gondold meg jól.

CORNÉLIA. Tünődöm: tudnám-e szeretni? Vaj-
jon boldog lehetnék-e vele? Nem tudom. De azt
megsúgom neked, hogy mikor eljöttünk hazúlról,
észrevétlenül levettem Kuthy képéről a repkény-
koszorút.

FELEKYNÉ *ebben a pillanatban erősíti meg Cor-
nélia fején a lefutó hosszú, habos csipkefátyolt.*

PETŐFI *észrevétlenül bejön és egész közel megy
a hölgyekhez,*

PÁKH *követi.*

PETŐFI. Na látod? Készen is van a menyasz-
szony.

CORNÉLIA *nevetve.* És a vőlegény. Csak a pap
hiányzik.

FELEKY, DÓSA, CSÖNGEY, MOLNÁRNÉ, TE-
LEPINÉ *mind odajönnek a nevetésre.*

PETŐFI. Az rögtön lenne, csak mondaná ki
az igent.

FELEKYNÉ *remeg, majd összeesik.*

FELEKY. Mi az gyöngyöm, tubagerlém?

FELEKYNÉ *sírva fakad.*

CORNÉLIA *megzavarodva.* Nohát — igen! Ez
azonban csak arra kötelező, hogy mátkások le-
gyünk addig, amíg ön ismét felkeres engem; akkor
aztán ünnepélyes eljegyzést tartunk.

FELEKYNÉ *megkönnyebbülten mosolyog.*

CSÖNGEY *könnyezik, hol az ég felé emelgeti a kezeit, hol nagy, tarka zsebkendővel a szemeit törülgeti.*

CORNÉLIA *folytatva.* És megbeszéljük az egybekelést.

PEPŐFI *türelmetlenül.* Igen! — Addig! — És akkor! — És majd azután! És a többi! — Édes Cornéliám, hiszen kegyed oly kiváló teremtése a földnek, — feleljen: ha már kimondotta az igent és most rögtön itt állana egy pap, kezembe tenné a kezét az esküre?

MIND *lázasan izgalommal várják, hogy mi lesz.*

CORNÉLIA *ünnepélyesen, hangosan, de vontatva.* Bizonyosan.

MIND *nagy játékkal jelszik, ki-ki a meglepetést, örömet, botránkozást, bosszúságot.*

UDVARHELYINÉ *jön, közrefogják és magyarázzák neki, hogy mi történt.*

PETŐFI *kezet csókot Cornéliának.* Cornélia, ha egy óra, mondjuk két óra múlva, — már akkorra elvégzik ezt a Lára hét fájdalmát...

CORNÉLIA *mosolyogva kijavítja.* Fiát.

PETŐFI. Nahát fiát, apját, anyját, akármijét. Bánom is én! Hiszen láthatja, hogy félbolond vagyok. — Mondom tehát, pár óra múlva, ha Könyves Tóth Mihály barátom, — amiben nem kételkedem, — tárt karokkal fogad, ugy-e megesküszünk?

CORNÉLIA *halkan, nagy meghatottsággal.* Meg.

PETŐFI. Becsületére?

CORNÉLIA. Becsületemre.

PETŐFI *ismét kezét csókol és elrohan.*

GYULAY *bejön és az ajtónál beleütközik Petőfi-be. Hova rohansz?*

PETŐFI. Megyek barátom a paphoz. Csináljátok hamar azt a játékot, mert utánna megesküszünk Cornéliával. Maradjatok együtt mindnyájan, akik engem és őt szeretitek. Mert ilyen boldog lakodalma sekinek sem volt a világon.

PÁKH. Hát reggel aztán ki útazik?

PETŐFI. Fájdalom én! A boldogok boldogtalanja. *Gyulayhoz. Bocsáss, sietek. Elfut.*

PÁKH *utánna.*

GYULAY *mintegy megkövülten áll Cornélia előtt, aki szintén mozdulatlan, mint egy szobor. Igaz ez?*

CORNÉLIA. Igaz.

GYULAY. Dehát meggondolta?

CORNÉLIA. Az isten akarta ezt.

GYULAY *ingerülten, Hiúság a kegyed részéről, bolond láz a másikéről. Festett arcából mint a vilámok szikráznak a szemei.*

CORNÉLIA *a sok belső izgalomtól összetörve leroskad egy székbe, kezeit imára kulcsolva, maga elé bámúl.*

MIND *csoportokba verődve tárgyalják az eseményt.*

FELEKYNÉ *egy kulisszához dőlve sir.*

CORNÉLIA *egészen egyedül ül.*

FELEKY. Tisztára megőrült!

UDVARHELYINÉ. A párjával együtt.

TELEPYNÉ. Mit kellene csinálnunk?

FELEKY. Megáll az eszem kereke.

UDVARHELYINÉ. Az övök meg rohan vaktába a világnak.

CSÖNGEY *patetikusán*. Most örömben kacagnak az angyalok az égben.

DÓSA. Te meg vagy a harmadik, aki megkergült.

MOLNÁRNÉ *odamegy Cornéliához*. Nem parancsol egy kis vizet? Jót fog tenni.

CORNÉLIA *nem-et int*.

MOLNÁRNÉ *most Felekynéhez megy és súgja neki*. Szólljon hozzá.

CORNÉLIA *magában*. Uram teremtöm, legalább addig ne hagyjon el az eröm, amíg ő visszatér, mert akkor nem mer senki kisebbitő szóval illetni. Hogy súgnak-búgnak...

UDVARHEFYINÉ *párszor elmegy előtte és vizsga tekintettel nézi*. Megbolondult. Elment az esze.

FELEKYNÉ *hirtelen Cornélia elé borúl, átöleli*. Ugy-e nem Cornéliám? Nem így, — nem ma?

CORNÉLIA *suttogva*. Már megvan. Szavamat nem vonom vissza semmi esetre sem.

PETŐFI *visszatér nagyon lehangolva*.

KÖNYVES TÓTH és PÁKH *követik*.

PETŐFI *Cornéliához megy, átkarolja, hallgatva állanak*.

KÖNYVES TÓTH *35 éves, szép fürtös hajú, szőke ember, mély kék szemekkel. A század eleji református papok nemesen komoly viseletében. Nyugodt temperamentum. — Felekéhez*. Amikor berontott hozzám és kijelentette, hogy házasodni akar, egy szép és lángeszű lányért epedve, azt gondoltam, hogy valamelyik húgomat, — Rózát vagy

Jankát — érti, mert rájuk is illett a jellemzés. És mert, hogy éppen engem keres fel...

FELEKY. Aztán?

PETŐFI *lánggra hevülten*. Uram, az én szerelmem tárgyát a két magyar haza bálványozza; egy negyedórával ezelőtt megigérte, hogy nőmmé lesz; kérem eskessen össze.

KÖNYVES TÓTH. Hát ki az a bálványozott dicső hölgy? *Felekyhez*. Már sejtem, hogy nem a húgaimról van szó.

PETŐFI. Hát hogy kérdezhet művelt ember ilyet? Hát van-e több élőlény az egyetlent kivéve, aki ifjú, szép, lángeszű és a két magyar haza kedvese? Tudnia kell, hogy ez a hölgy csak Prielle Cornélia lehet, az én szerelmem.

CSÖNGEY *sóhajtva utánozza*. Az én szerelmem!

UDVARHELYINÉ *hátba veri Csöngeyt*. Kuss!

KÖNYVES TÓTH. Nagyon örvendek, hogy egy ilyen szép szövetség megkötésére engem szólít fel uram öcsém és készen állok az előttem igen kedves hivatalos kötelesség teljesítésére.

PETŐFI *reményt nyerve feléled*. Hála istennek! Ilyen ember kell nekem!

KÖNYVES TÓTH. De most nem eskethetem. Éjjel van, ekkor tiltják azt nemes és szent ekléziám törvényei. Ráérünk reggel, ha az én uram teremtőm kegyelme felvirraszt bennünket. Aztán van-e dispensáció mindkettőjük részére? Meg úgy tudom, a kisasszony katolika, — van-e a váradi püspöktől engedélye?

PETŐFI *szílajon*. Okmányok? — Hiszen azzal bárki megesket! Nem kerestem volna fel önt! Ne-

kem azt mondták, hogy ön okos ember, — most látom, hogy csak olyan, mint a többi pap. Nincs semmi okmányom, de van szívem tele szerelemmel. Ezt az érzést szívemben isten támasztotta, akit ön mint pap: imád. Hogyha hű szolgája ön az igaz istennek, hódoljon az ő parancsának, kösse meg szövetségünket tüstént és adja ránk isten áldását, mert arra mi méltók vagyunk.

KÖNYVES TÓTH *kis ideig nézi a költőt, majd hideg nyugalommal felel.* A formalitások megkerülésével egyáltalán nem tehetem és nem is teszem.

PETŐFI *teljes indulattal kitérve.* Ön a híres magyar város, Debrecen prédikátora?! Egy hajszállal sem különb, mint a legbigottabb oláh pap! Vagy a legravasabb jezsuita barát. Az egyik pap eb, a másik kutya! — majd segíték rajta! Pápista lesznek! *Elrohan.*

NEGVEDIK KÉP, 1847. JUNIUS.

Udvarhelyiné
Prielle Cornélia
Emilia, a húga
Petőfi
Csöngéy
Boka Sámuel, cigányprimás

A Kornhoffer ház udvara a Varga-utcában. Jobbról hátrafelé húzódik az épület, széles ámbitus, fehérre meszelve, gömbölyű oszlopokkal. Középen négy piros téglalépcső visz fel az ajtóhoz, mellette két

zöldre festett ládában oleander bokrok. A folyosó könyöklője és a zöld zsalus ablakok tele virágcserepekkel. Az oszlopokra vadszöllő, komló kúszik. A tornácon kis asztal, kényelmes székek. A színpad baloldalán nagy fák, nyilló orgona bokrok, azok előtt virágágy — csupa tarkaság — tulipán, narcis, szarkaláb, nefelejts és kis, csinos fehérre festett támiás pad kerek asztalkával. Ragyogó juniusi reggel van.

UDVARHELYINÉ *fent ül a tornácon és köt. Régen van itt?*

EMILIA *15-16 éves fiatal lány, házias köntösben, köténnyel, a virágok hervadt leveleit csípkedi le. Még szundikált Julcsa mama, mikor beállított.*

UDVARHELYINÉ. *Áldott jó ember.*

EMILIA. *Igazán csupa kedvesség, figyelem. Ahogy valami újság van a piacon, az első virág, vagy az első gyümölcs, hozza Nellinek. Ma egy helyes, csöpp füzvessző kosárban erdei epret hozott.*

UDVARHELYINÉ. *Nem is láttam még az idén szamócát a piacon.*

EMILIA. *Jó ég tudja, hogy hol és mennyi fáradsággal kutatja fel, csakhogy kedveskedjék.*

UDVARHELYINÉ. *Nagy tisztelője a fajtánknak. Van is szabad bilétája a teátrumba.*

EMILIA. *Nelli igazán sokat köszönhet neki.*

UDVARHELYINÉ. *Bizony többet is ér, mint egy kiérdemesült cseh klarinétos. Minden új énekes rollét vele tanul be Nelli, mert hát a szegény komédiás népnél nem igen akad fortepiánó.*

EMILIA. *És mikor kapott be ide?*

UDVARHELYINÉ. Még tavaly, mikor búcsúzóra nachtmuzikot adott Nellinek a hűtlen amorózója, Petőfi úr.

EMILIA *odabúvik Udvarhelyiné mellé, nagy hízkelkedve.* Aranyos Julcsa mama, mesélje el már nekem ezt a históriát. Mért van köztük a szakítás? Csak azt tudom, amit félfüllel hallottam és ha kérdeztem valakitől, abban a pillanatban betapasztották a számat, hogy: kotty belé szilvalé! Pedig már én nagy lány vagyok és tán okulhatnék is rajt.

UDVARHELYINÉ. Nem nagy dolog. *Dudolva.* Férfihűség: kártyavár, egy kis szél jön: vége már.

EMILIA. Hát miért nem tért át a költő?

UDVARHELYINÉ. Nem megy az úgy einc-cvájra. Sok fortélyá van annak. Nelli is convertált volna. De Petőfi türelmét veszté és odébb állott. Szegény Nelli hálásan fohászkodott, hogy nem olyan hebe-hurgya módon lett a lagzi. Sirva kérte mátkáját: legyen nyugodt, ne zsákmányolja így ki egy, még most keletkező rokonszenv jogát. És igaza volt: én is így cselekedtem volna. Mondta neki: utazzék el békében, leveleik fenntartják közöttük a jövő boldogság kilátását. Szegény kis lány szinte megkönnyebbült, hogy így fordult a dolog. Petőfi még másnap fülhöz-fához, Ponciustól-Pilátusig futkosott, a nagyságos Molnár préposttal még csunyán össze is veszett — de minden próbálkozása csü-törtököt mondott biz ott.

EMILIA. Szegény néném.

UDVARHELYINÉ. Petőfi nagyon elkeseredett, hogy hirtelen terve dugába dőlt; lázas állapota alig

volt lecsillapítható. Nelli már visszanyerte nyugodt gondolkozását és legfőbb törekvése volt őt komoly rábeszéléssel meggyőzni. Meg akarta értetni vele, hogy ő sohasem volt barátja a feltűnésnek és máris bántja, hogy a város úgy fel van lár-mázva esetük miatt.

EMILIA. Képzelem. Mindenki erről beszélhetett!

UDVARHELYINÉ. Aztán elment cimboráival az „Arany Biká“-ba. Mondják, hogy vagy teljesen hallgatag volt, vagy féktelen kedéllyel duhajkodott. Éjfél tájban elhozta Boka Sámuel t Nelli ablaka alá.

BOKA bent csudás lágysággal húzza *Nellinek*:
„A virágnak megtiltani nem lehet.“ A muzsika addig tart, míg Udvarhelyiné befejezi mondókáját.

UDVARHELYINÉ. Reggel aztán útra kelt. Dáviddal még egy kis cédulát is küldött hozzánk, noteszének egy kitépelt levelét írta sűrűn tele. Kérte Nellit, hogy vegye fel a pap áldása nélkül is az ő nevét, ő teljességgel reá ruházza azt és Kolozsvárott, hová két hét múlva szándékoztunk, szerepeljen már úgy. Ő ott lesz nála, amikor kívánja, az esküvőre és ismét távozik, ha úgy akarja Nelli. Belenyugszik, hogy majd csak akkor hívja őt magához, mint férjét, ha már meggyőződött arról, hogy megérdemli a boldogságot.

EMILIA. És ezzel vége is lett?

UDVARHELYINÉ. Nem gyermekem. Pestről megint írt, ez már hosszabb, mély érzésektől áthatott, áradozó levél volt. Bevallotta, hogy már Pesten, első látáskor érdekelte őt Nelli és a rajongó szerelemhez már nem volt szükség másra, csak egy szikrára, mely lánggra lobbantsa hõn do-

bogó szívét. És írta, hogy milyen diadalmas boldogság az ő számára, hogy Pestre érkezve azt mondhatta ismerőseinek: Cornélia a menyaszszonya. Elsőnek Jókay Móriczhoz vitte a hirt. Nellit megfogta a levél és föltette magában, hogy ha Kolozsvárott lesz és ott is kivívja a közönség kegyét, majd büszke önérzettel hívja magához és az iránta örökkegyű városban majd megtörténik a szép házasság.

EMILIA *kislányos vágyakozással sóhajt.* Istenkém!

UDVARHDLYINÉ *elkomorodik.* De mi történt!? Él itt egy kedves, előkelő család, ahol Nelli mindennapos volt. Egy hét se telt el, hogy a levelet kapta, vizitába ment a barátnéjához. Ott egy Szatmárból jött vendég nagytréfálkozva ujságolta, hogy náluk Petőfi olyan szerelmes lett egy lányba, — Uray főbíró kiszemelt jegyesébe — hogy tán kész lett volna neki rohanni a tűznek-víznek, ha a szülőktől való félelem vissza nem tartja.

EMILIA. Rettenetes.

UDVARHELYINÉ. Bizony az. Szegény Nelli képtelen zavarban volt, de a háziak is. A vendég nem értette, hogy mulatságos ujságja mért szül ilyen hatást? Aztán elment és amikor ebédhez vissza jött, már nem is említette a kalandot. Úgy gondoljuk, felvilágosíthatta valaki, hogy rossz helyen beszélt. Nelli szervirozta a fekete kávé és findzsáját elébetéve megkérdezte tőle: ki az a lány, akibe Petőfi olyan nagyon szerelmes? Azt mondta a vendég: Szendrey Julia.

BÓKA *ebben a pillanatban elhallgat a hegedűvel.*

EMILIA. Vajon szebb Nellinél?

UDVARHELYINÉ. Én ugyan nem láttam és a vendég csak azt mesélte róla, hogy kedves, költői lény, de hát azért ki tudja mi van a jövőbe megírva? Ámbár ezt már, — gondolom — csak úgy vígasztalásként mondta. Nelli két hét múlva válaszolt Petőfinek. Rövidesen csupán azt írta meg, hogy szerelmet csak állandósággal lehet bebizonyítani és szalmatúz az, amely minden vármegyében talál új lángra táplálékot.

EMILIA *rezignáltan.* Csak szalmatúz...

UDVARHELYINÉ. Petőfi büszke volt és hiú. Ez a levél nagyon sérthette. Vagy talán már Julia nagyobb fényben kezdett ragyogni szemei előtt? Majd egy hónapig nem írt. Akkor már Kolozsváron játszottunk. Levele merő gúny volt. Szemére vetette Nellinek, hogy bizonyára azért nem vette fel az ő nevét, mert valami mágnás férjre számít. Úgy látszik meghallotta, hogy gróf Lázár Kálmán és gróf Bánffy Miklós versenyeznek Nelli kezéért.

EMILIA *boldogan.* Két gróf egyszerre!

UDVARHELYINÉ. Erre a levélre éppen nem felelt. December volt és úgy karácsony táján Gyulay Firi elhozta az „Életképek“-et. Mindjárt az első oldalon Petőfi új verse ékeskedett. Odaadja Nellinek. Az mohón kezdi olvasni. A címe az volt: „Mi van innen távol? A Tisza...“ Elsáppad, kiesik kezéből az újság. Hogyne, mikor a megénekelt leányzónak se szeme, se haja színe, se egyéb tulajdonsága nem volt reája alkalmazható. Csakhamar visszanyerte aranyos kedélyét és csak

nyit válaszolt neki: no, ugy-e a Hortobágyon túl két út van? Szerencsés utat kívánok önnek a másikon, mely nem a Királyhágó felé vezet! — Ezzel vége. Punktum. Úgy viselkedett szegény ártatlan gyermekkel, mint egy éretlen biennis diák: hitvány módon.

EMILIA *megettörve*. Nagyon hitványúl, galádúl...

CORNÉLIA *kijön bájos fehér ruhácskában, kezében valami színpadi holmi, melyre fényes pillangókat varr*. Ugy-e drágám felébresztette a muzsikaszó?

BOKA *vele tart*. Sötétbőrű, deresedő hajú, kormfekete, pödrött bajuszú, komoly megjelenés, uras, fekete magyar ruhában, de cilindert kalappal. Egyik kezében ébenfabot, csontfogóval, hóna alatt zöld shirting zacskóban a hegedűje, Úgy 40 éves. Csókolom a kezeit teensasszonyom. Egészségére az éjszakai nyugalomra. Lássá, már megint itt lábatlankodom.

UDARHELYINÉ. Hozta isten nálunk. Üljön le Boka barátom, — mondjon egy kis friss pletykát.

EMILIA *székkel kínálja*. Tessék leülni Boka bácsi, el ne vigye az álmunkat.

BOKA. Nem lehet, ezer a dolgom, de holnap megint eljövök, Hasznos munkálkodást kívánok. *Elmegy balra a fák között*.

UDVARHELYINÉ *Emiliához*. Gyere velem kis lány Zsanet nénédhez. Megígértem neki, hogy segíték berakni a cseresznye dunsztost, Ott pákosztoskodhatsz. *Kendőt kapnak a vállukra és ugyanarra távoznak, amerre Boka*.

CORNÉLIA *egy ideig nézegeti a virágokat, majd lesétál a kis padhoz, háttal ül a fáknak és dalolva varrni kezd.*

CSÖNGEY *kis szünet múlva vigyázva, leskelődve jön a fák közzül. Óvatosan szétnéz, kezét hátra dugja.*

CORNÉLIA *észreveszi, előbb mosolyog. aztán felkacag. Itt vagyok Dávid barátom.*

CSÖNGEY *suttogva. Van itthon még valaki? Mert meglestem, hogy a tekintetes asszony és a gyerek elmenjenek.*

CORNÉLIA. *Egyedül vagyok Dávidkám.*

CSÖNGEY *csupa páthosz. Hogy nem térdenszúszva viszem elébe, amit hozok, azt csak annak tulajdonítsa, hogy nem akarom az időt még tovább vesztegetni és megfosztani kegyedet a mielőbbi boldogságtól. Azonban kérem, jöjjön, vagy inkább repüljön ide, mert esküszöm, megérdemli.*

CORNÉLIA *nevetve elébe szalad. Mi az a csuda?*

CSÖNGEY *egyik kezében gyöngyvírág bokrétát, másik kezében egy verses füzetet lobogtat, majd Cornélia felé nyújtja.*

CORNÉLIA *a csokrot nem veszi észre, a könyvért nyúl. Leül a padra és kinyitja. A könyv első lapján Petőfi arcképe. Főle van írva: „Prielle Cornéliának.” Alig jut szóhoz. Ki hozta?*

CSÖNGEY *büszkén. Én! Túlvilági boldog arc! Ime ez is! Odaadja a csokrot.*

CORNÉLIA *elveszi. Majd meglát benne egy oda rejtett levélkét. Végre kiveszi és olvassa. „Virágokat küldök és költeményeket, azokkal koszorúzd meg magad nemzeti színművészetünk kedves menyasszo-*

nya, ezeket fogadd, mint őszinte ajándékát azon szívnek, amelyből fakadtak.“ *Csodálkozva néz Csöngeyre.* Hát fejtse meg már?

CSÖNGEY. Ő itt van. A hajnali dilizsánccal érkezett és a „Fehér Ló“-ba szállt és a darabontnak megparancsolta, hogy a föld alól is kerítsen elő és mitse törődve azzal, vajjon, ha alszik-e vagy sem, hét órára nála legyenek. Sokat kérdezősködött, sokat beszélgettünk. Később a traktérosné ezt a bokrétát hozta be. Talán a szobáját akarta feldiszíteni vele, hódolatból a költő iránt. Soha jobbkor, — mondta Petőfi úr — adja ide babám, a maga lelke is örülne, ha tudná, kinek küldöm. Aztán megírta a cédulát és engem előre szalasztott hírmondónak. Ő maga meg elment Erdélyi professzor úrhoz, meg még nem tudom hová, mondván: sürgős dolga van.

CORNÉLIA. Sürgös? Hát csak átutazóban volna?

CSÖNGEY. Igen, mondta, hogy a postára is benéz, megkérdezendő, vajjon ma délután nem mehetne-e azzal Nagykároly felé.

CORNÉLIA. Nagykároly felé? És mégis eljön hozzám?

CSÖNGEY. Rögtön itt lesz. Megyek elejibe és idevezetem, mert nem tudja a lakást. *Rimáukodva.* Ó Cornélia kisasszony értsék meg egymást, értsék meg egymást...

CORNÉLIA. Legyen meggyőződve barátom, hogy mi nagyon is jól értjük egymást. Itt várom be a kertben, hozza ide.

CSÖNGEY *szavalva.* Ó fényes tiszta ég, zöld

lombok, illatos virágok, ne engedjétek, hogy ez a két egymásnak való lény...

CORNÉLIA *belefojtja a szót.* No, menjen már, az isten áldja meg, tudja, hogy nem szenvedhetem a túlságos áradozást.

CSÖNGEY *elsompolyog.*

CORNÉLIA *merengve lapoz a könyvben és így telik egy kis idő.*

PETÓFI *lassan közeledik felé, vállán galléros útköpeny.*

CSÖNGEY *csak épp megjelenik, aztán eltűnik a fák között.*

CORNÉLIA *kezet nyújt, küssé elfogódott.* Köszönöm, hogy még mindig kötelező szavamtól ilyen gyöngéd módon oldott fel. Midőn előbb írt soraimban nemzeti színművészetünk menyasszonyának szólít, nemde azt akarja tudtomra adni, hogy csupán a művészet és nem az ön jegyese vagyok? Ime vissza adom én is az ön szavát teljes áldással. *Kezét áldólag terjeszti ki, igyekezőn a dolognak komolysága ellenére is kedélyes színt kölcsönözni.*

PETÓFI *nagyon meghatott, alig tud szólni.* Elfogadom és megvallom, hogy kifogott rajtam most is. Én azt hittem, ezzel majd csak végezzük, kegyed pedig ezzel kezdte.

CORNÉLIA. Annál jobb, így előbb tüleztünk rajta, aminek úgyis meg kellett történni! És most jöjjön, üljön le egy küssé az én zöld sátramban és beszéljünk igaz barátokhoz méltóan. Mert ugye azok maradunk egymásnak mindig? *Leülnek a padra, Cornélia van a közönség felé.* Köszönöm a

költeményeit, remélem elhiszi, milyen becses lesz ajándéka nekem. Megengedi, hogy ezen gyöngyvirágok viszonzásául én is szolgáljak egy szál virággal a boldog vőlegénynek? Vagy, ha még nem, hiszem, nemsokára az lesz. *Lehajol, hogy egy virágot letépjén.*

PETŐFI *oda néz.* Csak nem akarja azt a tulipánt nekem adni? Köszönöm, nem kell! Olyan, mint kegyed. Pompás, feltűnő, de nincs semmi illata. Aztán nem is lehet az embernek a keblébe rejtteni.

CORNÉLIA. Ejnye, hát érdemeltem én azt, hogy olyan útalatos virághoz hasonlítson, melyet életben sohasem szenvedhettem? Látszik, hogy felforgatta felőlem való véleményét. Bocsássa meg önnek a jó isten és — és jutalmazza meg érte az ön erdődi ibolyája...

PETŐFI *meglepetten néz rá.*

CORNÉLIA. Csak menjen, menjen, siessen hozzá. Majd bennem is feltalálja még valaki az ő gyöngyvirágját.

PETŐFI. Ó, hogyne, tudom. És ugye, ha újra találkozunk, alkalmasint négyen leszünk? Én — úglátszik — tudja már kivel, kegyed pedig, mint-ha már látnám, valami csinos úrifiúval; azonban, higye el, megátkozom, ha az nem poéta, vagy legalább művész gyerek lesz.

CORNÉLIA. Jaj, ne rémitse szegény fejemet e gonosz fajzat egyikével sem! Remélem az ég megment tőlük. *Nevetnek. Cornélia egy szál nefelegtet tép és feltűzi Petőfi dolmányára, de az a zsinórból kihullik, kivész a varrásából egy gombostűt*

és a babonára célozva, pajkosan mondja. Hiszen nekünk már úgy is mindegy! *És megerősíti.*

PETŐFI *kezet csókol.* Ó, maga tulipán!

CORNÉLIA. Ó, maga hűtlen poéta!

PETŐFI. Be jó, hogy ezt nevetve mondja!

CORNÉLIA. És be jó, hogy ez önt megnyugtatta.

PETŐFI. Isten áldja meg!

CORNÉLIA. Én is a szívemből kívánom önnek.

PETŐFI *ballag kifele.*

CORNÉLIA *a házba megy.* *Mikor felér a lépcsőre, visszafordul, kicsit meg van hatva, hiszen most szakadnak el egymástól...*

PETŐFI *szintén megfordul, nézi Cornéliát és aztán tréfára erőltetve a dolgot, vissza szól.* Tudja-e, mihelyt feleségem lesz az én kis ibolyám, mindjárt levágatom a haját, hogy magához hasonlítson. *Gyorsan el.*

ÖTÖDIK KÉP, 1848. DECEMBER.

Szerdahelyiné, Prielle Cornélia

Petőfi Sándor, honvédkapitány

Jókai Mór

Jókainé, Laborfalvy Róza

Stegner báróné, Jászberényből

Hidassy Elek, huszárkapitány

Nyáry Pál, a debreceni girondisták vezértagja

Schodelné, a Nemzeti Színház énekesnöje

Kiss Ernő, a Hannover huszárok főparancsnoka

Pálffy Albert, a „Március 15-ike“ szerkesztője

Jámbor Pál (Hiador)
Könyves Tóth Mihály
Kovácsné

Debrecen piaca. Háttérben a nagytemplom. A nézőtől balra régi házsor, üzletekkel. Legelül egy emeletes ház kapuja. Széles, kiteglázott járda, melytől kettős deszkapalló, kissé hátrafele húzódva, viszi át a túlsó oldalra, ahol zuzmarás fák látszanak. Csöndesen szállingózik a hó, a szinpad is hóval lepett, csak a gyalogjáró és a palló van leseperve. Enyhe, tiszta téli nap.

JOKAI finom alakú, szőke ifjú, 24 éves, kis korszakállt visel, hogy öregítse magát, mert ezt a felesége akarja; magyar ruhában rendkívül jól fest. Kezében gyékény szatyor, megrakva piaci holmival. No, ez oszt meglepetés! Mikor jöttetek?

PÁLFFY gáláns fiatal úr, lehet úgy 25-26 éves, nem visel magyar ruhát. Ma hajnalban rémséges viszontagságokkal.

JÁMBOR 27 esztendő, papos külsejű, borotvált arccal. Szolnokig megjárta, gőzvasúttal, de aztán pogányúl megszenvedtünk a szekéren.

JOKAI. Mi is így jöttünk. Ráadásul töméntelen bosszúság ért. Az asszony nép bőrös ládája, meg angol zsákja töméntelen cókmokkal valahol lemaradt. Ott vesztgeltünk mi is Szolnokon, majd megfagyunk. Kupé egy harmadik osztály jutott nekünk, barátaim, egy Laborfalvy Rózának! Persze Kossúthék foglalták le maguknak és udvartartásuknak az elsőt. Egymás hátán szorongtunk, nyomorogtunk, keserves egy utazás volt.

JÁMBOR. Mi is nemkülönben temérdek sokan voltunk.

JÓKAI. Aztán meg szekéren fagyoskodtunk két napig.

PÁLFFY. Kutyának való idő volt.

JÓKAI. Hát legalább jó kvártélyhoz jutottatok? Mert nem nagy a választék. Zsúfolva van most minden civis porta lakóval, idegennel.

PÁLFFY. Hála istennek, ide a nagytemplom tövibe szállásoltak. A paróchiára. Könyves Tóth Mihály nagytiszteletű uramhoz. Csernátony is velünk lakik. Ő szegény betegen érkezett, issza a herbateát. Éppen a házigazdánkat várjuk.

JÓKAI. Magam is sietek haza. Vár már az asszony. Ha majd lesz érkezésetek, nézzetek be hozzánk. A nagy Péterfián lakunk Dudás szürszabónál. Isten veletek. Lajost köszöntöm, jobb egészséget kívánok neki. *Megy át a pallón.*

PÁLFFY. Szervusz.

JÁMBOR. Isten megáldjon! *Összenevetnek.*

PÁLFFY. Szegény fiú.

JÁMBOR. Kiküldik a piacra, mint a szolgálot.

PÁLFFY. Nem is olyan rosszúl élcelt Sándor, amikor elkeresztelte Laborfalvy Móricnak. *Nevetnek.*

KÖNYVES TÓTH *jön.* Ecce, uraim, elvégeztem a komissiót. Meg kellett néznom a kormányzó úr édes anyját, meg a húgát, Meszlényiné asszonyt, a Csapó uccán. Az én vityillómban húzták meg magukat és sok baj van a szállással. Mostanában szereztem meg csak Medgyesiéktől, hát egyetmást rendbe kell hozatnom a mesteremberekkel. *Pálffyhoz.* Hej, spektábilis, szép asszonyt is láttam ám!

PÁLFFY *kíváncsian*. Szép asszonyt?

JÁMBOR. Canis mater!

KÖNYVES TÓTH. Még pedig frissen sült menyecskét.

JÁMBOR. Azt a teremburáját!

KÖNYVES TÓTH *hamiskásan*. Ej, ej, domine collega!

PÁLFFY. És ki legyen ő?

KÖNYVES TÓTH. Nemes és nemzetes Szerdahelyi Kálmánné ifiasszony.

PÁLFFY. A kis Nelli? Ejha!

JÁMBOR. Prielle Cornélia? Hát ő is itt van?

KÖNYVES TÓTH. Most mindenki itt van, mert Debrecen a világ közepe! Úgy bizony.

PÁLFFY. Hát a férjeura?

KÖNYVES TÓTH. Az fúrja már is uramöcsém oldalát?

JÁMBOR. Nagy Don Juan vagy, Bercil!

KÖNYVES TÓTH. Az most valahol Erdélyországban marsol Bethlen Gergely csapatával. No, de urak menjünk haza fölöstökömrre. Van jó szilvóriumom, avas szalonnám, az asszony nép meg süti a tepertős pogácsát.

PÁLFFY. Az bizony jó lesz, nagytiszteletű uram. *Mind el mennek.*

NYÁRY *a háttér felől jön, 43 esztendő, táblabíró megjelenésű.*

SCHODELNÉ *32-35 éves lehet, szép asszony, fényűző téli öltözékben, élénken gesztikulál.* Schrecklich! Unerhört! Egészen echauffirozva vagyok!

NYÁRY. Csillapodjék angyalom.

SCHODELNÉ. Mondtam magának, nem kellett volna titkolózni és engem hét lakat alatt tartania. Most itt a botrány. Skandál. Azt hiszik biztosan, hogy kémkedtem. Vagy az a híres pletykás Madarász még azzal is meggyanúsít, hogy szeretője vagyok Windischgrätznek.

NYÁRY. Bolondos, gyerek beszéd. Csak engem akartak kompromittálni. Mert ha maga a Windischgrätz besúgója, úgy én meg hazaáruló vagyok. Mikor a kormány magyarázatot kért, őszintén bevallottam és alaposan bebizonyítottam nekik, hogy maga itt van azóta, amióta mi és elsem mozdult a városból. Megmondtam, kérdezősködjének Buzás Pál öcsémtől, ahol szállásolunk. Az az ember egy országért sem fog hazudni.

SCHODELNÉ. No és?

NYÁRY. Természetesen tudni akarták, hogy miért titkoltam itt létét. Akkor megmagyaráztam, hogy azoknak a színészeknek, akik a Nemzeti Színház tagjai lévén, követték a kormányt Debrecenbe, éppen az én javaslatomra szavazták meg a fizetésüket és én nem akartam, hogy abban maga is részesedjék. Kiváltképen Kossuthnak ama kijelentése után, hogy „a komédiások az utolsók.” Van nekem, amiből megéljünk.

SCHODELNÉ. És megnyugodott ebben Kossuth?

NYÁRY. Teljesen. Sőt ma reggel már felkérészt Eszterházy Mihály, a játékmester és meginvitált a kormányzó nevében az esteli whisthez.

SCHODELNÉ. Most hová megy?

NYÁRY, Csak ide az emeletre Szemeréhez. Ott vár Klauzál, Patay, Kemény Zsiga, Kazinczy Gábor. Egy kis konferenciánk lesz. Sétáljon vagy tíz percig, szívem s ha addig nem szabadúlok, menjen haza. Ebédre otthon leszek angyalom. Ég vele. *Bemegy a kapun.*

SCHODELNÉ *utánna szól.* Ne maradjon soká! *Le és felsétál a járdán.*

HIDASSY *jön.* *Delí, fiatal huszárcapitány, a karján vezeti a nénjét,*

BÁRÓ STEGNERNÉ-t, *nagyon idős dáma, de még igen jól bírja magát. Roppant elegáns, szinte pompóz, bécsi izlésre öltözve, nagy muffal, arany lorgnettet használ és nézi Schodelnét.* Ein fesches Frauenzimmer.

HIDASSY. A hires madame Schodel. Tudja tante, az a fenomemális Beatrice di Tenda.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich!

HIDASSY *köszönti Schodelnét.* Jó reggelt madame.

SCHODELNÉ. Bon jour, Herr von Hidassy. Pardon! — Herr Rittmeister!

HIDASSY. Frau von Schodel s az én drága tanteom, Baronin von Stegner.

SCHODELNÉ *pukkerlít csap.* Eine grosse Ehre, Frau Baronin.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Sind Sie auch hier, madame Schodel?

SCHODELNÉ. Hiszen itt van most az egész világ.

HIDASSY. Az Olimpusz is?

SCHODELNÉ. Majdnem, sőt a Parnasszus is.

Az előbb láttuk Jókait, ve'e van a Rózácskája.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich! Die Laborfalvy!

SCHODELNÉ. Az, de most, hogy főkéntő alá került, olyan büszke és gögös, mint egy pulyka. Engem már meg sem lát, észre sem vesz, mert csak a barátomat követem tűzön-vízen át. Ő most a megtestesült morál, már elfelejtette, hogy gyerek is volt a stafirungjában. Der arme Jókait. Ő jár a piacra: cekkerrel!

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich! Das muss aber komisch sein!

HIDASSY *nagy érdeklődéssel*. Ki van még itt Thália papnői közül?

SCHODELNÉ. Tudom mi izgatja!

BÁRÓ STEGNERNÉ. Ah, der Kujon!

HIDASSY. Csak úgy szeretném tudni, hogy a forradalmi menyecske...

SCHODELNÉ. Ahá! A Frau von Szerdahelyi?... Befújta az utat a hó kapitány uram.

HIDASSY. Hej azért meg én mennék tűzön, vízen át.

KISS *éppen erre a beszélgetésre ér oda. Közel az ötven évhez, de még mindig hódítóan szép férfi. tábornoki formaruhában, hullámos, hosszú hajjal. Nagy gallér. És ki legyen az kamerád? Kezecsókol a bárónénak, katonásan üdvözl Schodelné.*

HIDASSY *katonásan szalutál, azután barátságosan felel*. A világ legbájosabb, legelragadóbb asszonya.

KISS. Asszony?

HIDASSY. A legcsudásabb.

SCHODELNÉ. Prielle Cornélia.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich!

KISS. Onnan már elkéstél öcsém. Micsoda remek kreaturája az istennek. Micsoda hatalmas művésznő. A földi és égi báj együtt.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich! Die Prielle! Sie ist mein Ideal. Eine echte, veritable marquise. Ich möchte mit Ihr tauschen, obzwar der Kaiser Joseph hat mich *mutatja* hier, auf die Stirn geküsst.

KISS. Bájos egy nő. Nemrég útközben, egy kis alföldi városban találkoztam vele. Midőn elbúcsúztunk, a lelkem szomorúságával köszöntöttem, hiszen utóljára látjuk talán egymást az életben? Hogy mi lesz velünk, a jó isten tudja — mondtam neki — de ön asszonyom itt marad és dicső hivatása lesz egyetlen és utolsó javunkat ápolni, fejleszteni. Amíg egy olyan apostola lesz árva hazánknak, mint Prielle Cornélia, addig élni és virúlni fog a hon nyelve.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich!

SCHODELNÉ *kissé sértve érzi magát és ez meglátszik rajta.*

KISS *kedveskedve.* Nem jönnének be dámáim a conditorei-ba? Egy pohár malaga a honért meg nem árt.

BÁRÓ STEGNERNÉ. Göttlich!

SCHODELNÉ *vigan.* És jó áppetitust csinál.

KISS *karját nyújtja a bárónénak.*

HIDASSY *Schodelnénak és mind be a cukrászdába. Szünet.*

JÓKAINÉ *jön a háttér felől. Fejedelmi alak, ruhája drága brokát, prémezettel, de kissé rendetlen. 32 esztendő, azonban markáns arca idősebbnek hat, de azért feltünően szép.*

KOVÁCSNÉ *egy a nagy tragóda örökös gárdájából. Kivénült színésznő. Ruhája felemás, látszik, hogy itt-ott szedte össze. Selyem rokolya foltozva, kopott olcsó wikler, posztóból. Feje bekötve, rajta bársony fő-kötő, azon sok ócska virág, toll, csipke, szallag. Nagy posztó mamuszok vannak a lábain. Szoknyája erősen fel van tűzve, közönséges piszkos flannel alsó lóg ki alóla.*

JÓKAINÉ. Bizonyosan tudja?

KOVÁCSNÉ. Jézusmáriaugyse.

JÓKAINÉ. Aztán kitől hallotta?

KOVÁCSNÉ. Szilágyiné komámasszony ott lakik velük egy házban Harmincad uccán, Ormóséknál, ő beszélte.

JÓKAINÉ. Én azt sem hittem el, hogy a híres Petőfi itt lenne, mert felénk sem nézett még, pedig sokat köszönhet Móricnak, ő csinált belőle embert.

KOVÁCSNÉ. Bizony gnádigém.

JÓKAINÉ. Hát aztán a menyecskét is idehozta?

KOVÁCSNÉ. Muszáj volt, lelkem. Nagyon epekedett mára szentem, de meg a gólyát is várják már minden minutába.

JÓKAINÉ *meglepetve.* Gyereket? — Akkor meg éppen neki való volt iderázatni magát valami cudar szekeren, ezen a fagyos úton, zimankós időben. Ez a gyöngédség is rávall Petőfire. Aztán honnan jön a menyecske?

KOVÁCSNÉ. Azt mondják, Erdődről, az apjától.

JÓKAINÉ. Tigrisapa!

KOVÁCSNÉ *sopánkodva.* Szegény ifiasszonyka.

JÓKAINÉ. Gyerek? — Ugyan hamarosan! Hiszen talán még itt sincs az ideje. Várjon csak... *Számolni kezd az ujjain.*

KOVÁCSNÉ. Mondom, hogy bármely minutába várják. Egy kettőre. Tegnap háromszor is úgy oda volt, hogy ki jobbra, ki balra szaladt bábasszony után. Már Arany Jánost stafétával hívták Szalon-táról, ők lesznek a keresztkomák.

JÓKAINÉ. Hány óra lehet?

KOVÁCSNÉ. Dél felé jár. Érzi a hasam. Már nemsokára húzzák a leves nótát.

JÓKAINÉ. Akkor jó lesz hazafelé baktatni.

KOVÁCSNÉ. Magam is azt hiszem, mert ha rendben is van minden, az ebédet mégse tudja elkészíteni a tekintetes úr.

JÓKAINÉ. Fogja be a lepcsest! — Aztán még maga beszél Szilágyiné komámasszonyhoz is, hogy jöjjön el, ebédeljen velünk. *A pallón átsétálnak.*

PÁLFFY, JÁMBOR *találkoznak velük és köszöntik őket.*

PÁLFFY. Nem értem, miért kíséreti ezt a szép szál asszonyt mindég egypár ilyen megkehesedett duenna?

JÁMBOR. Azok sötét háttér! Ő mindjárt jobban fest. Meg fiatalítják is.

PÁLFFY. Nagy asszony ismerő vagy Pali! De igazad lehet. Neki már van rá némi szüksége.

JÁMBOR. Az az anekdota járja most róla Debrecenben, hogy egyszer, mikor Móriccál sétált, aki szomorúan ballagott mellette, hát azt kérdezték Mackbeth asszonytól az oskolás gyerekek: „néni, tán eltévedt a kis fiú?” *Nevetnek.*

PÁLFFY. Hová menjünk most?

JÁMBOR. Nézzünk be a nyomdába. Ha már nemadtunk kéziratot, csináljuk meg redaktor uram a korrekurát. *A járdán megállanak és szívarra gyujtnak.*

CORNÉLIA jön a háttérből. *Izléses öltözékben, kontyán vadonatúj aranycsipkés főkötő. A palló felé tart.*

PÁLFFY, JÁMBOR nagyon mélyen és némán köszöntik.

CORNÉLIA csak épp, hogy rájuk néz, bólintva fogadja a köszönést. Indul a deszkán.

PETŐFI jön a palló túlsó végén. Honvédkapitányi uniformisban, természetesen nyakkendő nélkül. Elmennek egymás mellett, kitér Cornéilának, de tekintetük nem találkozik.

PETŐFI átér Pálffyékhoz.

PÁLFFY meglöki.

PETŐFI szó nélkül rá néz.

PÁLFFY Cornélia után mutat.

PETŐFI két lépést tesz utánna, — megáll — és elkiáltja magát: Fiam van!

CORNÉLIA meglepetten visszafordul, — elmosolyodik — és a főkötőjére mutat: Férjem van!

ROZSNYAY KÁLMÁN
(SYDNEY CARTON)

KÖNYVEI:

- „Words, words, words“. 1900. London. Privately printed. 50 példány. *Elfogyott.*
- „Emlékek“. Singer és Wolfner. 1904. Budapest. 300 példány. *Elfogyott.*
- „Emlékek, második könyv.“ Uránia. 1909. Budapest. 555 példány. *Elfogyott.*
- „Jegyzetek Oscar Wilderól“. Tevan. 1911. Budapest. 300 példány. *Elfogyott.*
- „Vera a nihilista lány“. Oscar Wilde. Tevan. 1911. Békéscsaba. *Elfogyott.*
- „Cornélia Debrecenben“. Tóth és Mező. 1923. Szeghalom. 1000 példány.
- „Prielle Cornélia.“ Amicus. Budapest. *Sajtó alatt.*
- „A király szerelmeért“ Oscar Wilde. *Sajtó alatt.*
- „Emlékek, harmadik könyv“. *Sajtó alatt.*

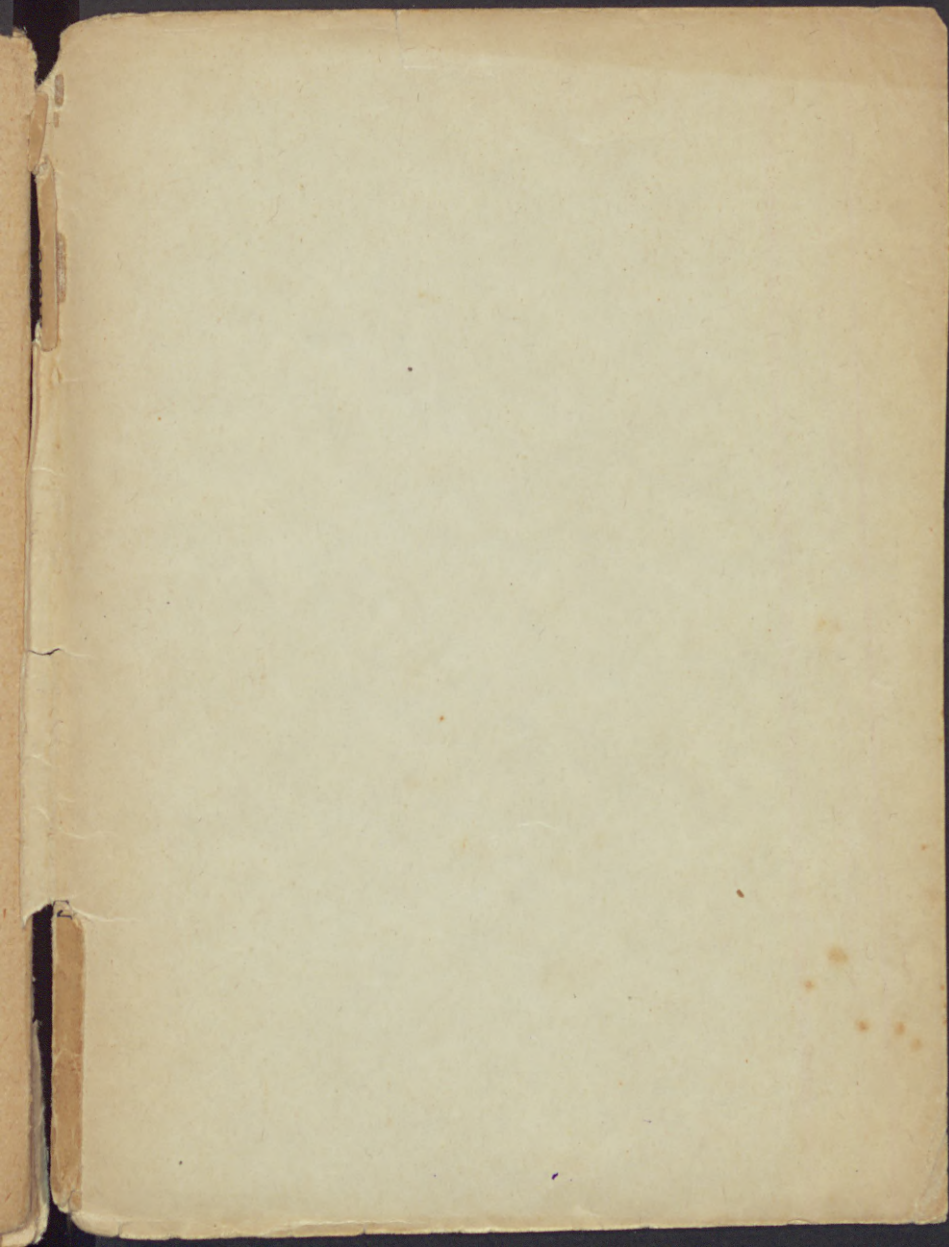
NIL KÖNYVEI:

- „Versek“. Corvina. 1905. Békéscsaba. *Elfogyott.*
- „Zsurvilág Provincián.“ Dobay János. 1904. Gyula.
Elfogyott.
- „Nálunk“. Singer és Wolfner. 1908. Budapest.
- „A szívem“. Tevan. 1909. Békéscsaba. *Elfogyott.*
- „El nem küldött levelek“. Tevan. 1910. Békéscsaba. 300 példány. *Elfogyott.*
- „Lélekstációk“. Tevan. 1911. Békéscsaba.
- „Hetéra levelek“. Johanna von der Nahmer. Tevan. 1913. Békéscsaba.
- „Lelkem virágos ablakából“. Singer és Wolfner. 1914. Budapest. 500 példány. *Elfogyott.*
1914. Második kiadás. 500 példány. *Elfogyott.*
- „Puskin“. Dosztojevszkij. Kultura. 1921. Budapest.
- „Testamentom“. *Sajtó alatt.*

DEBRIJEN ESTIEN KORTVAAR

Lelt.

1.715 - 1980.

ROZSMYŤAV KÁLMÁN: CORNEIUA DEBRECENREN